

С. В. Савченко,

асистент учителя в класі з інклюзивним навчанням КЗ «Луцька загальноосвітня школа І–ІІІ ст. № 15 Луцької міської ради», заступник директора з навчально-виховної роботи

Організація роботи асистента вчителя в інклюзивному класі старшої школи

На основі набутого досвіду окреслено практичні поради вчителю, асистенту вчителя та керівникам закладів, що впроваджують інклюзивне навчання.

Ключові слова: інклюзивний клас, асистент учителя, модифікація, адаптація.

Savchenko S. V. Organization of the Teaching Assistant's Work in the Inclusive Class of Secondary School.

Based on the gained experience, some pieces of practical advice for teachers, teaching assistants and managers of institutions implementing inclusive education are outlined.

Key words: inclusive class, teaching assistant, modification, adaptation.

Коли інклюзивне навчання буде повністю опановане, ми зможемо відмовитись від ідеї, що всі діти для того, щоб приносити користь суспільству, повинні бути схожими один на одного. Замість цього ми будемо шукати і підтримувати таланти, властиві всім людям. Ми починаємо розглядати нетипові способи, щоб виховувати корисних членів суспільства, і в процесі цієї роботи ми зможемо дати всім дітям відчуття того, що вони потрібні.

Норман Кунк

Постановка проблеми. Для забезпечення права на якісну освіту дітей з особливими потребами нашу ЗОШ визначено базовим інклюзивним навчальним закладом.

У старшій школі в 2016/2017 н. р. вперше впроваджено інклюзивне навчання на базі 10-А класу для учня Станіслава Возняка, який вчився на індивідуальній формі 9 років. При організації інклюзивної освіти відповідно до рішення ПМПК в основу покладено індивідуальні здібності дитини та її обдарування, стан здоров'я, а також бажання батьків соціалізувати й адаптувати її до умов сьогодення, з метою створення стартової платформи для подальшого навчання у ЗВО.

Такі умови відкриття інклюзивного класу, учні якого навчаються за програмою академічного рівня, спонукали керівників закладу та вчителів-предметників до чіткого аналізу складності програмового матеріалу та покрокової реалізації проблеми – успішного надання дитині якісних освітніх послуг. І першим

елементом її розв'язання стало введення двох асистентів учителів, яким були розподілені окремо предмети гуманітарного та природничо-математичного циклів (по 0,25 ставки, відповідно до їх спеціальностей за дипломом).

Виклад основного матеріалу. Виокремимо пріоритети такої форми організованого навчання:

- постійно ведеться відстеження розвитку дитини через спілкування та створення ситуацій успіху разом з учителем-предметником на уроці;

- використання сучасних інноваційних технологій дає можливість перебувати у постійному інтернет-спілкуванні з дитиною, тож є змога проаналізувати рівень виконаних завдань удома, а також надати поради під час їх виконання;

- висвітлення батькам у контексті спілкування всіх етапів розвитку дитини або навпаки – моментів, які потребують спільної роботи для їх корекції та налагодження.

На перших етапах роботи як асистент вчителя, який веде супровід дитини інклюзивного класу старшої школи, особливу увагу перш за все я звернула на стан адаптації учня до класу, навчала вміння бути в класі, жити з класом та жити умовами класу.

Відвідуючи уроки природничо-математичного циклу, відразу помітила, що Станіслав Возняк може легко опанувати такі предмети як алгебра, фізика, інформатика, але виникають труднощі при опануванні географії, геометрії, хімії та біології. Чому? Перш за все тому, що учень із вадою слуху важко усвідомлює ужитковий термінологічний компонент із даних предметів. Часто на цих уроках я особливу увагу

* Додатки, світліни (дод. 39) до уроку — в електронному доповненні до журналу (на сайті ВПШО).

Методичні публікації

приділяю розумінню ним нових термінів, понять. Багато невідомих слів пояснюю, інтерпретуючи картинку, або використовуємо можливості мобільного інтернету, де учень може побачити образ невідомого терміна, й одночасно звернутися до словника. Це дає йому змогу усвідомити отриманий потік нової інформації. Також навчаю Станіслава писати конспекти, виокремлювати головне та вивчати його для оцінки.

Учень володіє вмінням представляти власні напрацювання в класі під час уроку, що показує його соціалізацію в умовах колективу.

Роль асистента вчителя на цьому етапі полягає перш за все у створенні ситуації успіху школяра, підтримки його реалізованих задумів та виокремлення в кожному досягненні тих позитивних моментів, якостей, про котрі неодмінно слід наголосити дитині, аби зацікавити до навчання, дати можливість усвідомити рівноправність у когорті однолітків.

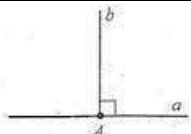
Асистент учителя – це помічник учителя-предметника, однодумець, друг для вихованця. Дитина з особливими потребами знаходить у ньому помічника, генератора власних ідей. Лише за допомогою помічника вчителя такий учень почуває себе впевнено на уроці та в учнівському колективі, почуває себе впевнено вдома, адже має можливість і в післяурочний час звернутися по допомогу, не лише з метою пізнання нового, але й отримання консультацій для спрощеного оволодіння програмовим матеріалом.

Звернувши увагу на етапи підтримки, які очікує учень у розрізі предметів, побачила, що на уроці фізики Станіслав потребує допомоги в коригуванні знаходження невідомих величин із формули. Це вимагає від асистента вчителя ґрунтовного володіння навчальним матеріалом із фізики та математики, оскільки тут іде прямий міжпредметний зв'язок. Під час виконання контрольних та самостійних робіт учень майже не має потреби у допомозі. Звичайно під час лабораторної роботи Станіслав працює з однокласниками, лише при обчисленнях похибок вимірювань звертається за консультацією до мене.

На уроках хімії допомога помічника вчителя необхідна при запису нових термінів, виконанні

практичних робіт, опису змін властивостей речовин під час дослідів. Разом із учнем описуємо результати; записи покроково супроводжуються аналізом та додатковим поясненням асистента.

Під час уроків геометрії часто необхідно учневі демонструвати геометричні фігури для розвитку просторової уяви. Паралельно із вивченням програмового матеріалу Станіслав веде такий словничок математичної термінології:

Термін	Означення, теорема і т. ін. (пояснення)	Картинка, схема, об'єкт
Точка	Найменша геометрична фігура	.А чи .С
Перпендикулярні прямі	Прямі, які перетинаються під прямим кутом $\perp 90^\circ$	

Висновки. Отож, на основі власного досвіду наведу окремі поради асистентові вчителя та керівникам, що впроваджують інклюзивне навчання на базі своїх закладів:

– при організації навчання у старшій та середній школі доцільно розмежувати предмети гуманітарного та природничо-математичного циклів, надавати можливість вести супровід учня асистентам учителів, котрі мають педагогічну освіту в розрізі цих предметів;

– асистент учителя має співпрацювати з учителем-предметником, батьками учня; учитель під час ведення уроку весь час повинен тримати у полі зору дитину з особливими потребами;

– треба адаптуватися до умов сьогодення, стати для вихованця «сучасним учителем», використовувати всі можливості інтернету, щоб надати якісні освітні послуги – стартову основу для оволодіння в майбутньому вищою освітою;

– у старшій школі чітко проговорити з батьками перспективи вступу до закладів вищої освіти та зосередити увагу на предметах, котрі учень буде складати на ЗНО;

– відслідковувати етапи його самостійної підготовки та залучати вихованця до спецкурсів підготовки до ЗНО, організованих на базі закладу;

– на кожному етапі залучень дитини до курсів, спецкурсів, факультативів, гуртків інформувати батьків, адже майбутнє учня залежить від мобільності педагога та вміння вчасно вказати правильний життєвий орієнтир.

Література

1. Вчитель і асистент вчителя: ролі і відповідальність. Асоціація вчителів Альберти (ATA – Alberta Teachers' Association). URL: <http://roippo.org.ua/upload/iblock/8a2/vchytel%60-i-asystent-vchytelya-rol-i-vidpovidal%60nist%60.pdf>
2. Кальченко І. В. Реалізація моделі інклюзивного навчання в системі загальноосвітнього простору. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf3/Kalchenko_Bykova.pdf
3. Маланчій В. О. Роль вчителя в запровадженні інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами: метод. посіб. Хмельницький: Хмельниц. спеціаліз. загальноосвіт. шк. I–III ст. № 8, 2015. 81 с.
4. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ: А. С. К., 2012. 308 с.
5. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі: навч.-метод. посіб. Київ: А. С. К., 2012. 124 с.